

Tefecilik Suçu ve Tüketim Ödüncü (Karz) Sözleşmesi^(*)

Usury Crime and Loan Contract

Arş. Gör. Neslihan ÖZ^(**)

Öz

Tefecilik suçu Ceza Kanununa ilk defa 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile girmiştir. Bu kurum, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 241. maddesinde düzenlenmiştir. Bu çerçevede, 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nda tefecilik suçu ile ilgili düzenleme bulunmamaktadır. Tefecilik suçu doğrudan ekonomik sistemi etkilediği için ayrıca önem arz etmektedir. Bununla birlikte, Türk Hukuku'nda tefecilik bir suç olarak düzenlenip ceza yaptırımına tabi iken, bir yandan da ödünç para verme işlemi Türk Borçlar Kanunu'nda bir sözleşme türü olarak ayrıca düzenlenmektedir. Durum böyle olunca hangi durumlarda bu ödünç para verme işleminin suç olduğu hangi durumlarda olmadığına da tespiti büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle çalışmamızda, tefeciliğin tanımı, süreç içinde değişen cezai yasal düzenlemeler ile birlikte suç teorisine göre tefecilik suçu incelenerek tüketim ödünç (karz) sözleşmesi ile farklarına değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Tefecilik Suçu, Ekonomik Suçlar, Yaptırım, Tüketim Ödünç (Karz) Sözleşmesi, Faiz.

Abstract

Usury crime entered our penal code for the first time with the Turkish Penal Code No. 5237 on 01.06.2005. It is regulated in Article 241 of the Turkish Penal Code No. 5237. There was no regulation in the Turkish Criminal Code numbered 765 related to usury crime. Usury crime is also important as it directly affects the economic system. However, while usury is regulated as a crime in Turkish Law and is subject to penal sanction, on the other hand, lending is regulated separately as a contract type in the Turkish Code of Obligations. When this is the case, it is very important to determine in which cases this lending process is a crime and when it is not. For this reason, in our study, the definition of usury and the usury crime according to the theory of crime along with the criminal legal regulations changing in the process are examined and the differences are discussed with the loan contract.

Keywords

Usury Crime, Economic Crime, Sanction, Loan Contract, Interest.

^(*) Makale gönderim tarihi: 05.02.2020, Makale kabul tarihi: 26.03.2020.

^(**) Beykent Üniversitesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı,
E-posta: neslihanoz@beykent.edu.tr,
Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0003-4524-532X>.

GİRİŞ

Ekonomik sistemlerin sağlıklı işlediği ekonomilerde finansman ihtiyacı olan girişimci ve diğer kişiler ihtiyaç duydukları malî kaynağı, devletin kanunlarda yetkili kıldığı ve izin verdiği kişi ve kurumlardan tedarik ederler. Türk Hukuku'nda da aynı şekilde 19.10.2005 tarih ve 5411 sayılı “Bankacılık Kanunu (BK)” ile 21.11.2012 tarih ve 6361 sayılı “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu (FFKK)” kapsamında faaliyet gösteren kurumlardan temin ederler. Tefecilik, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de yasaklanmıştır. Tefecilik suçu Ceza Kanununa ilk defa 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile girmiştir. 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nda tefecilik suçu ile ilgili düzenleme bulunmamaktadır. Tefecilik suçu, 5237 sayılı Kanundan önceki dönemde, 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de tanımlanmakta ve 2279 sayılı Kanun hükümleri ile cezalandırılmaktaydı. Bu nedenle, 2005 yılı öncesinde tefecilik suçunun unsurları, 90 sayılı KHK'da yer almasına rağmen; cezai yaptırımının, 2279 sayılı Kanun'la tespit edildiği bir uygulama söz konusu olmuştur. 01.06.2005'te 5237 sayılı TCK'nın 241. maddesinde tefecilik suçu düzenlenmektedir. Bir yandan Türk Hukuku'nda tefecilik bir suç olarak düzenlenip ceza yaptırımına tabi iken, bir yandan da ödünç para verme işlemi Türk Borçlar Kanunu'nda bir sözleşme türü olarak ayrıca düzenlenmektedir. Çalışmamızda, tefeciliğin tanımı, süreç içinde değişen cezai yasal düzenlemeler ile birlikte suç teorisine göre tefecilik suçu incelenerek tüketim ödünç (karz) sözleşmesi ile farklarına değinilmiştir.

1. TEFECİLİK SUÇU

1.1. Tefecilik Kavramı ve Tefecilik Suçu Tanımı

Tefeci: “*El altından yüksek faizle ödünç para veren kimse, faizci, murabacı*” anlamına gelmektedir¹. Tefecilik, finansman ihtiyacını yetkili kurumlardan gerçekleştiremeyen veya finansman ihtiyacını bu kuruluşlardan karşılamak istemeyen kişilerin başvurduğu ve bu kimselerden faiz karşılığında ödünç para aldığı bir finansman şeklidir. Tefecilik yapan kimseler bu yolla hem devletin kanunlar ile yetkilendirildiği kuruluşlar gibi ağır kuruluş şartlarına ve denetleme şartlarına tabi olmayıp hem de ağır vergi yükünden de kurtulmuş olmaktadır.

Tefecilik suçu esasen kanundaki tanımından da anlaşıldığı üzere, ödünç sözleşmesi ve faizden oluşmaktadır. Tefecilik suçu, eski Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmemektedir. Bu nedenle de suçun tam olarak tanımını yapmak müm-

¹ www.tdk.gov.tr, Erişim tarihi: 09.01.2020.

kün değildi. Fakat kanun koyucu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda tefecilik ile ilgili bir düzenleme yapmaktadır. TCK'nin 241. maddesinde bulunan “tefecilik suçu ilgili düzenleme şu şekildedir: “ *Kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır*”.

Kanundaki düzenlemeye paralel olarak bir tanım yapmamız gerekirse, tefecilik, bir kişinin(tefeci olarak adlandırılan) kendisine başvuran ve belli sebeplerle finansman ihtiyacı duyan üçüncü bir kişiye ödünç para verdiği ve bu ödünç işlemi dolayısıyla bir kazanç elde etme amacı güttüğü bu ödünç para verme işleminden çoğu zaman fahiş faizler elde ettiği topluma ve ekonomik düzene karşı işlenen bir suçtur.

1.2. Tefeciliğin Tarihsel Gelişimi

Tefecilik ticari hayatın gelişmesi ile birlikte ortaya çıkmıştır. Şöyle ki; Eski Babil'de "tamkarum" ismi ile anılan kişiler faizli borç para veren bir bankacı gibi hareket eden tacirlerdi. Zamanla bankacılığın gelişmesi ile bu kişiler ödünç para veren kurumlar haline gelmişlerdir².

Tefecilik ile ilgili Antik Çağ'da da uygulamaların olduğu ve fahiş faiz oranları ile borç alıp verme işlemlerinin ekonomik hayatta büyük yerinin olduğunu görmekteyiz³. İnsan hayatında önemli yer teşkil eden dini kurallarda, faiz hakkında emir ve yasaklar getirilerek bütün Semavi dinlerde (Hristiyanlık, Yahudilik ve İslamiyet) faiz yasaklanmıştır³. “Tefeciliğin temelleri özellikle Ortaçağ'da atılmıştır. Ortaçağ sarrafları zaman içinde tefeciler şekline bürünmüş ve hatta gösterdikleri faaliyetler günümüz modern bankacılık faaliyetleri ile örtüşür hale gelmiştir⁴”.

Bu nedenle insan ilişkilerini etkileyen her alanda faizin haksız olarak elde edilmesi nedeni ile tefecilik yasak olup bu konuda ülkeler mevzuatlarında düzenlemeler yapmaktadır.

1.2.1. Türk Hukukunda Tefeciliğe İlişkin Yasal Düzenlemeler

Cumhuriyetin kurulmasından önceki dönemde Osmanlı Devletinde de faiz ve tefecilikle ilgili birçok düzenleme yapılmıştır. Osmanlı Devleti'nde faiz ve tefecilik

² Erkan Ildız, Eski Çağ'da Bankacılık ve Bankerlik, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği, 2013, s. 35, 75-80.

³ Burak Bilge, “Türk Hukukunda Tefecilik Suçu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2016, s. 2.

⁴ Zekiye Özen İnci, Tefecilik, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014, s. 60.

yasaklanmıştı. Fakat buna rağmen bu işlemler yapılmaktaydı. Devlet de bu nedenle 1887 tarihli Murabaha Nizamnamesi ile faiz oranına ilişkin bir düzenleme yaparak faiz oranının en yüksek yasal sınırını belirlemiştir⁵. Bu düzenleme dışında Osmanlı Devletinde gayrimüslim vatandaşların tefecilik yaptığı bilirse de devletin de bazı kurumlara ve kişilere izin verdiği görülmekte olup “*para vakıfları*” buna verilebilecek en güzel örneği oluşturmaktadır⁶. 1887/1304 tarihli “*Murabaha Nizamnamesi*” ödünç para verme işleri ile alakalı ilk kanuni düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu düzenleme Türk Ticaret Kanunu’nun 1956 yılında yürürlüğe girmesi ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır⁷. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise, faizli ödünç para verme işleminin ilk defa 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu ile düzenlenmekte olduğu görülmektedir. Söz konusu kanunun 1. maddesi ile faiz ile ödünç para verme işlemi için Hükümet izninin olması gerektiği düzenlenmiştir. Hükümetçe faiz ile ödünç para verme işlemi yapmaya izni olanların da masraflar dahil %12 faiz oranını aşamayacağı yine bu kanunun 9. maddesinde düzenlenmiştir. 2279 sayılı Kanun’un 14. maddesine göre; “*Birinci madde mucibince izin usulüne tabi olup da izinsiz faizle ödünç para vermeği itiyat eden ve beyannamelerinde yazılı faiz haddelerinden fazla faiz alan ve beyannamelerindeki şartları veya faiz hadlerini muvazaa ile gizleyen hakiki ve hükmi şahıslara tefeci denir*” denilerek tefecinin tanımı yapılmıştır.

2279 sayılı kanun dönemine gelindiğinde ise, hükümet tarafından ödünç para vermeye izni olmayan ve bu izni olduğu halde kanunda belirlenen faiz oranını aşan faizlerle ödünç para veren gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetlerinin tefecilik olarak değerlendirildiği görülmektedir.”⁸. 2279 sayılı kanunun 17. maddesi 15.09.1981 tarih ve 2279 sayılı kanunda değişiklik yapılmasını öngören 2520 sayılı kanunun 3. maddesiyle değiştirilmiştir.

Buna göre, 17. maddede gösterilen hapis cezası ile birlikte 100 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezası uygulanacağı gibi yargı yoluna başvurma hakkı saklı olmak üzere işyerleri Maliye Bakanlığı’nın talebi üzerine Valiliklerce 1 ay süreyle geçici olarak kapatılır.

2279 sayılı Kanun uzun bir süre uygulandıktan sonra, 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname m. 16 ile yürürlükten kaldırılmıştır. İlgili KHK’nın 17. maddesinin 3. fıkrası ile 2279 sayılı Kanun’un tefecilik eylemlerini cezalandıran 17. maddedeki düzenleme korunmuştur.

⁵ Serkan Kalaycı, İkrazatçılık, Tefecilik Faaliyetleri ve Vergilendirmesi, Ankara, Vergi Denetmenleri Derneği, 2002, s. 9-10.

⁶ Bilge, s. 18.

⁷ Bilge, s. 19.

⁸ Abdülbaki Giyik, Türk Hukukunda Tefecilik Suçu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2014, s. 7.

90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de hem tefecilik hem de ikrazatçılık tanımlanmaktadır. İkrazatçılık üzerinde bu çalışmada detaylı durulmayacak sadece düzenlemelere değinilecektir. İkrazatçılık tanım olarak; (değişik 21.06. 1994 tarih ve 545 sayılı KHK) 3/a bendinde “İkrazatçı, devamlı ve mutata meslek halinde, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işleriyle uğraşan veya ödünç para vermelerine aracılık eden ve kendilerine faaliyet izni verilen gerçek kişileri ifade etmektedir” şeklinde tanımlanmıştır. KHK’nın 9. maddesinde (değişik: 21.06.1994-545 Sayılı KHK) ise hangi işlemlerin tefecilik sayılacağı belirtilmiştir.

Tefecilik ile ilgili son düzenleme, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunudur. 6361 sayılı Kanun, finansal kuruluş olarak faaliyet gösteren finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş ve çalışma esasları ile bu şirketlerin tarafı olduğu finansal kiralama, faktoring ve finansman sözleşmelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. Fakat tefeciliğe ilişkin de bazı düzenlemeler getirmektedir.

Yukarıda bahsedildiği üzere, 90 sayılı KHK döneminde, gerçek kişiler izin olarak ödünç para verme işleminde bulunabiliyorlardı ve bu kişilere ikrazatçı denilmekteydi. İkrazatçılar bakımından kanun hükmünde kararname bir hukuka uygunluk nedeni getirmekte ve bu işle uğraşan kişilerin faaliyetlerin suç teşkil etmediğini düzenlemekteydi. 6361 sayılı Kanun m. 52 ile 90 sayılı KHK yürürlükten kaldırılmıştır. 6361 sayılı kanunun geçici 5. maddesi hükmüne göre, “90 sayılı KHK’ya göre, ikrazatçılık faaliyetinde bulunmaya hak kazananların, gerçek kişi olarak ivazlı ödünç para verme yetkileri ellerinden alınarak, bu kişilerin ivazlı ödünç verme faaliyetlerini devam ettirebilmeleri, Kanun’un yürürlüğe girmesinden itibaren 6 ay içerisinde Kuruma başvurmaları ve izin alarak finansal kiralama, faktoring veya finansman şirketi kurmaları şartına bağlanmıştır”. Böylece, gerçek kişilerin yasal olarak ödünç para verme işlemi yapmaları yasaklanmış yapanların ise tefecilik suçu işleyecekleri açıkça düzenlenmektedir. Fakat buradan her ödünç para verme işlemi yapan gerçek kişinin tefecilik suçu işlemiş olacağı anlamının çıkartılmaması gerekir. Yasal faiz oranlarını aşmadan ödünç para verme işlemi yapan gerçek kişiler tüketim öduncü (karz) sözleşmesi kapsamında sözleşme serbestisi çerçevesinde sözleşme akdetmiş olacaktırlar ve bu sözleşme de geçerli bir sözleşme olacaktır.

Yasal düzenlemeler ile ilgili son olarak, 2279 sayılı Kanunun 17. maddesinin yürürlükten kaldırılıp kaldırılmadığı konusuna da değinmek gerekmektedir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 01.06.2005’te yürürlüğe girdiğinden, kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren tefecilik TCK. madde 241 hükmüne göre yapı-

rıma tabidir. 01.06.2005'den önce işlenmiş olan tefeciliğe yönelik filler ise, 2279 sayılı Kanun m. 17 hükmüne tabi olacak; 90 sayılı KHK m. 15 uygulanamayacaktır⁹.

1.3. Tefecilik Suçunda Korunan Hukuki Değer

TCK'nın Özel Hükümler İkinci Kitabının "Topluma Karşı Suçlar"a ilişkin Üçüncü Kısımında "Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar" başlıklı Dokuzuncu Bölümünde, tefecilik suçu düzenlenmiştir. Tefecilik suçunun bu bölümde düzenlenmiş olması, tefecilik ile ekonomik sisteminin doğru şekilde işleminin engellenmesi hem de tefeciden borç alarak yüksek faizlere katlanan bireyin malvarlığı değerlerindeki oluşan haksız eksilmenin korunması ile alakalıdır¹⁰. Bu nedenle karma nitelikte bir korunan değer bulunmaktadır denilebilir. Her ne kadar korunan değer karma da olsa düzenlendiği yer bakımından tefecilik suçunda, "*korunan hukuki değer ekonomik ve beraberinde ticari hayatın sağlıklı ve güvenli bir şekilde işleyebilmesinin sağlanması*"¹¹ olduğu söylenebilir.

2. TEFECİLİK SUÇUNUN TEMEL UNSURLARI

2.1. Maddi Unsurlar

2.1.1. Hareketin Konusu

Tefecilik suçu ödünç para verme ile işlendiğinden bu suçun konusunun para olduğu açıktır. "*Para*" sözlük anlamıyla "*Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı (olan) kâğıt veya metalden ödeme aracı*"¹²dir. Suça konu paranın Türk Lirası (TL) veya yabancı para (döviz) olması hususu önemli değildir fakat paranın tedavül edilebilir olması gereklidir¹³. Ödünç olarak verilen şey, para dışında bir değer ise, tefecilik suçu oluşmaz.

2.1.2. Fail

Tefecilik suçunun faili herkes olabilmektedir. Türk Ceza Kanununda tefecilik suçunda faile ilişkin özel bir nitelik aranmadığından fail herkes olabilmektedir. Fakat burada doktrinde tartışmalı bir konu bulunmaktadır onun açıklanması

⁹ Tayfun Gün, "Türk Ceza Kanununda Tefecilik Suçu", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019, s. 14.

¹⁰ Çetin Arslan, "Tefecilik Suçu", Ankara, Ankara Barosu Dergisi, 2014/1, s. 30.

¹¹ İnci, s. 258.

¹² <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 09.01.2020.

¹³ İnci, s. 111.

burada hasıl olmaktadır. Bir tarafta ödünç para veren, diğer tarafta ise bunu alan kişinin bulunduğu düşüncesinden hareketle bu suçun çok failli bir suç tipi olduğu, “*ancak benimsenen suç siyaseti gereği sadece ödünç para veren aktif failin cezalandırıldığı iddia edilmektedir*”¹⁴. Tefeciye finansman ihtiyacının temini amacıyla başvuran ödünç para alan kişi suçtan zarar gören ya da suçun mağduru değil suçun cezalandırılmayan failidir¹⁵. Bu konudaki görüşümüz burada ödünç para alan kişinin finansman ihtiyacını yasal yollarla karşılamaması(kredi notunun düşük olmasından dolayı kredi alamaması vs.) nedeniyle fahiş faiz oranlarına muhatap olması nedeniyle birçok zorluğa katlanmakta ve genelde bu kimselerin şikayeti üzerine tefecilik ile uğraşanlar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenlerle tefeciye başvuran kişiyi fail olarak değil mağdur olarak değerlendiriyoruz. Bundan sonra çalışmamızda da bu şekilde ele alınacaktır.

Tefecilik suçunun faili ile alakalı diğer tartışmalı konu ise tüzel kişilerin fail olup olamayacağı ile alakalıdır. Tüzel kişiliğin fiil ehliyeti bulunmamaktadır bu nedenle tüzel kişi suç faili olamayacak ve cezai sorumluluğu da doğmayacaktır¹⁶. Suç bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmiş ise de tüzel kişi suç faili olamayacağından para cezası verilemez. TCK 242’deki koşulların bulunması durumunda tüzel kişilere özgü güvenlik tedbiri uygulanacağı düzenlenmektedir. Bu hüküm TCK m. 60’a atıf yapmaktadır. İlgili madde şu şekildedir: “*Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir. Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır. Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır*”.

2.1.3. Mağdur

Daha önce de belirttiğimiz üzere tefeciye başvuran ödünç para alan kişinin suçun faili olduğuna katılmadığımızdan burada suçun mağdurunu iki şekilde ele almaktayız. İlki dar anlamda suçun mağduru tefeciye finansman temini için başvuran ödünç alan kişidir diyebiliriz. Tefecilik suçunun geniş anlamda mağduru, ticari yaşamın işlemesinde yararı bulunan herkes olabilir¹⁷. Devlet hazinesi bakımından ise, şöyle bir değerlendirme yapılabilir: tüzel kişiler bilindiği

¹⁴ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler-Topluma Karşı Suçlar, Ankara, US-A Yayıncılık, 2012, s. 418.

¹⁵ Özgenç, Tefecilik Suçu, s. 552.

¹⁶ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 198.

¹⁷ Arslan, s. 32; Giyik, s. 70, Elif Bekar, “Tefecilik Suçu”, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXI, S. 2, Y. 2013, s. 508.

üzere suç mağıdır olamazlar. Fakat, tefecilik nedeniyle devlet hazinesine vergi girmemesi ve bu nedenle hazinenin vergi kaybına uğraması yanında ekonomik sisteminden olumsuz yönde etkilendiğı göz önünde bulundurularak devlet hazinesinin “suçtan zarar gören” konumunda olduğunun kabulü gerekir¹⁸.

2.1.4. Hareket

Tefecilik suçunu oluşturan fiil, bir başkasına kazanç sağlamak amacıyla ödünç para vermektir¹⁹.

Tefecilik suçu neticesi harekete bitişik bir suçtur. Neticesi harekete bitişik suçlarda fail tarafından hareket yapıldığı anda suç oluşur ve dış dünyada bir neticenin meydana gelmesi gerekmez²⁰. Suçun oluşması için bir neticenin gerçekleşmesi aranmadığına göre, ödünç para verme karşılığı belirlenen edimin (kazancın) elde edilmiş olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Ancak bu husus TCK’nin 61. maddesi gereğince temel cezanın belirlenmesinde gözetilmesi gereken bir unsurdur. Tefecilik suçunun işlenebilmesi açısından failin bir kazanç karşılığı ödünç para verme işlemini yapmış olmasının yanında bu “ödünç para verme eylemini meslek haline getirmiş olması ve aynı eylem bakımından süreklilik” şartlarının aranması zorunlu değildir. TCK m.241’ de bu şartların aranmadığı açıktır. Artık, tek bir kez dahi kazanç karşılığı ödünç para verilmesi -6361 sayılı Kanun yürürlüğe girmemiş olsa bile, yani 90 sayılı KHK yürürlükten kalkmamış olsa bile -tefecilik suçunu oluşturacaktır. Çünkü TCK m. 241 hükmüne baktığımızda, kazanç karşılığı ödünç verme eylemi bakımından tipiklikte bir süreklilik aranmamaktadır²¹.

2.1.5. Tefecilik suçunda Hareket Unsuru Bakımından Özel Durumlar

Tefecilik suçu bakımından burada değerlendirilmesi gereken iki konu bulunmaktadır. Bunlar senet kırdırma ile tefecilik suçunun oluşup oluşmaması ve pos cihazı kullanmak suretiyle tefecilik suçunun oluşup oluşmaması konularıdır.

Tefecilik suçunun madde gerekçesinde: “*Tefecilik suçu, iktisadi hayatımızda, ‘senet kırdırma’ denen usulle de işlenebilir. Örneğin, henüz vadesi gelmemiş bir bononun vadesinden önce başkasına verilerek karşılığında bono üzerinde yazılı meblağdan daha az bir paranın alınması durumunda tefecilik suçu oluşur. Çünkü, bu durumda bononun el değiştirmesi, kişiler arasında doğmuş olan bir alacak borç ilişkisine dayanmamaktadır. İfade yerinde ise, bu durumlarda, birer ödeme aracı olan bononun veya çekin kendisi satılmakta ve satın alınmaktadır*” hükmü yer al-

¹⁸ Arslan, s. 33.

¹⁹ Özgenç, Tefecilik Suçu, s. 547.

²⁰ Bilge, Tefecilik, s. 81.

²¹ Bilge, Tefecilik, s. 87.

maktadır. Senet kırdırma yoluyla işlenen tefecilik suçunda, acil finansman ihtiyacı olan ve elinde bir kıymetli evrağı bulunan kişi tefeciye başvurarak vadesinden önce alacağına kavuşmak suretiyle alacağına vadesinden önce kavuştuğundan dolayı bir kısmından vazgeçerek daha az miktarda parayı almayı kabul eder. Tıpkı factoring işleyişi gibidir. Farkı, kanun tarafından factoring şirketlerine bu işlemi yapabilme izni verilmesi ve bunun yanında tefecinin daha fazla veya az miktarda oran istemesidir. Senet kırdırma suretiyle işlenen tefecilik suçunda, ödünç alan senedin borçlusu değil alacaklısıdır²². Senet kırdırma suretiyle işlenen tefecilik suçu ödünç para verme ve kazanç sağlama unsurlarını içerdiğinden, TCK. madde 241 hükmünde bulunan bütün unsurları sağladığından normal tefecilik olarak değerlendirilmesi gerekmektedir²³. Kredi kartı ile tefecilik suçunun işlenmesi de mümkündür. Buna doktrinde “*pos tefeciliği*” denilmektedir. Pos tefeciliği iki şekilde işlenebilir. İlki, kredi kartı borcu olan kişinin tüm borcu tefeci tarafından ödenerek bu borç daha sonra tefeci tarafından komisyon eklenip bir satış işlemi gibi gösterilmesi şeklindedir. Diğer şeklinde ise, tefeci kişiye borç para verir daha sonra bu borç para postan kredi kartı ile taksitli satış olarak veya nakit olarak çekilerek belli bir komisyon eklenir²⁴. Burada da tefecilik suçunun oluştuğu açıktır.

2.2. Manevi Unsur

Türk Ceza Kanunu açısından asıl sorumluluk hali kasttır. Taksir ise istinai sorumluluk halidir. Taksirli sorumluluk hali kanunda açıkça böyle bir düzenleme var ise o suç açısından geçerlidir. TCK. m. 241'de suçun taksirle işlenebileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmadığından suçun kasten ve doğrudan kast ile işlenebileceğini söylemek mümkündür²⁵.

2.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Türk Ceza Kanunu m.241'de özel bir hukuka uygunluk sebebi öngörülmemiştir. Tefecilik suçu bakımından hukuka uygunluk sebebi yasal izni olan kişi veya kurumların ödünç para verme işleri yapabilmesidir. Ödünç para verme işlemlerinin yasal izin alınarak yapılması halinde tefecilik suçu oluşmayacaktır²⁶. Bu izinler belli özel kanunlarda düzenlenmektedir. (6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu, bu konu niteliği itibari ile detaylı incelenmeyecektir).

²² Giyik, s. 86.

²³ Bilge, s. 100.

²⁴ Tayfun Gün, “Türk Hukukunda Tefecilik”, Ankara, Türkiye Barolar Dergisi, S. 191, s. 186-187.

²⁵ Bilge, Tefecilik, s. 101.

²⁶ Özgenç, Tefecilik Suçu, s. 553.

2.4. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

2.4.1. Teşebbüs

Tefecilik suçu sırf hareket suçu olduğundan ve kanun hükmünde ayrıca bir neticeye de bağlanmadığından kural olarak teşebbüse elverişli değildir²⁷. Bununla birlikte, fiilin kısımlara bölünebildiği hallerde teşebbüs mümkündür. *Örneğin, tefecilik konusunda anlaşma sağlandıktan sonraki süreçte failin elinde olmayan bir nedenle para teslimi gerçekleştirilememişse teşebbüsten söz edilebilecektir*”²⁸.

2.4.2. İştirak

Tefecilik suçu ile ilgili özel bir düzenleme olmadığından iştirakin her türlü hali suç bakımından mümkün olabilmektedir.(TCK md. 38-39).

2.4.3. İçtima

Kanun koyucu, bu gibi hâllerde suçların içtima ettiğini, yani ortada birden çok suçun bulunduğunu ve fakat faile tek bir cezanın verileceğini kabul etmiş olmaktadır. Tefecilik suçunda, TCK.241’in yürürlüğe girmesinden itibaren süreklilik şartı aranmadığından bu suç zincirleme olarak işlenebilecektir. Yargıtay’ın da görüşü bu yöndedir (*bkz. Yargıtay 6. Ceza Dairesi, 06.11.2013, 2013/1714, 2013/21963 kararları*).

Tefecilik suçu ile ilgili suç teorisine göre incelememize ek olarak, Özel soruşturma ve/veya kovuşturma şartı yoktur. Bu suçta görevli ve yetkili mahkemenin suçun işlendiği yer asliye ceza mahkemesi olduğunu ifade ettikten sonra Tüketim Ödücü sözleşmesi ile ayrımını yapacağız.

3. TÜKETİM ÖDÜNCÜ (KARZ) SÖZLEŞMESİ VE TE FECİLİK SUÇU

Tüketim ödücü(karz) sözleşmesinin öncelikle tanımının yapılması gerekmektedir. Tüketim ödücü sözleşmesi Türk Borçlar Kanunu’nun 386 ila 392 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Kanun koyucu, tüketim ödücü sözleşmesini Türk Borçlar Kanunu 386. madde hükmünde, “*Tüketim ödücü sözleşmesi, ödünç verenin, bir miktar parayı ya da tüketilebilen bir şeyi ödünç alana devretmeyi, ödünç alanın da aynı nitelik ve miktarda şeyi geri vermeyi üstlendiği sözleşmedir*” şeklinde tanımlamaktadır. Tüketim ödücünde mülkiyet ödünç alana geçirilmektedir, bu geçiş sözleşme sonunda geri vermek üzere yapılmak-

²⁷ İnci, s. 180.

²⁸ Arslan, s. 41.

tadır²⁹. Tanımdan anlaşıldığı üzere, tüketim ödücü sözleşmesinde sözleşme konusu para ya da tüketilebilen bir şey veya tüketilmeyen bir şeydir, yani misli bir eşyadır³⁰. Eren tarafından belirtildiği üzere; “*Tüketim ödücü sözleşmesi niteliği itibarıyla sürekli borç doğuran bir sözleşmedir*”³¹. Sözleşme faiz karşılığında yapılmadıysa eksik iki tarafa borç yükleyen, ödünç alanın “aynı miktarda şeyi veya parayı geri verme” borcu yanında sözleşme ile faiz ödemesi kararlaştırılmışsa bu durumda tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme söz konusu olur³². Tefecilik suçu ise sadece para ile işlenebilmektedir. Tüketim ödücü ivazlı veya ivazsız olabilir. Tefecilik ivaz karşılığı yapılabilmektedir. Kazanç elde edilmeden ivazsız olarak verilen ödünç, tefecilik kapsamında değerlendirilmez. Tefecilik suçunun altında yatan bir ödünç sözleşmesi olduğundan tefeciliği ödünç sözleşmesinden ayıran faiz oranıdır. Bu nedenle faiz hususunun hem adi hem de ticari tüketim ödücünde ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir.

4. TÜKETİM ÖDÜNCÜ (KARZ) SÖZLEŞMESİNDE FAİZ VE TEFEÇİLİK BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tüketim ödücü sözleşmesinde faiz TBK m. 387’de düzenlenmektedir. Söz konusu hüküm, “*Ticari olmayan tüketim ödücü sözleşmesinde, taraflarca kararlaştırılmış olmadıkça faiz istenemez. Ticari tüketim ödücü sözleşmesinde, taraflarca kararlaştırılmamış olsa bile faiz istenebilir*” şeklindedir. Kanun koyucu, faiz açısından özellikle adi tüketim ödücü ve ticari tüketim ödücü şeklinde bir ayrıma gitmektedir. Bu nedenle, faizle ilgili olarak ilgili madde hükümünden hareketle aynı ayırım yapılarak faiz konusu ele alınacaktır.

4.1. Adi (Ticari Olmayan) Tüketim Ödücü (Karz) Sözleşmelerinde Faiz

TBK m. 387/ f.1 hükmüne göre, taraflar ödünç alanın faiz ödemesi hususunda aralarında kararlaştırabilirler aksi takdirde ödünç alandan faiz istenemez³³.

Adi tüketim ödücü sözleşmelerinde faiz ödeneceği kararlaştırılmış olmasına rağmen faiz oranı belirlenmemişse, bu durumda kanuni faiz oranları uygulanır. TBK m. 88/f.1 hükmü uyarınca, “*Tüketim ödücü sözleşmesinde faiz ora-*

²⁹ Aydın Zevkililer ve Emre Gökyayla, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara, Turhan Kitabevi, 2018, s. 384.

³⁰ Cevdet Yavuz, Faruk Acar ve Burak Özen, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), İstanbul, Beta Yayıncılık, 2013, s. 366; M. Alper Gümüş, Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 365.

³¹ Fikret Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Yetkin Yayınları, 2019, s. 507.

³² Eren, Borçlar Özel, s.508; Yavuz/Acar/Özen, s. 365.

³³ Gümüş, Borçlar Özel, s. 367; Zevkililer/Gökyayla, Borçlar Özel, s. 387.

nı belirlenmemişse kural olarak ödünç alma zamanında ve yerinde o tür ödünçlerde geçerli olan faiz oranı uygulanır". Ancak faiz oranı bu şekilde belirlenmiyorsa, 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüte İlişkin Kanun'un 1. maddesi uyarınca, "Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme yıllık yüzde dokuz oranı üzerinden yapılır. Bakanlar Kurulu, bu oranı aylık olarak belirlemeye, yüzde onuna kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkilidir".

Taraflar yaptıkları ticari olmayan (adi) tüketim ödünç (karz) sözleşmelerinde faiz alınacağı noktasında anlaşıp ayrıca faizin oranında da anlaşmışlar ise, burada akdi faiz oranından bahsedilmektedir. TBK m. 88/f.2 hükmüne göre, "Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık faiz oranı, birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde elli fazlasını aşamaz". TBK m.88/1 ise, 3095 sayılı Kanun'a gönderme yaptığından faiz oranı açısından 3095 sayılı Kanunun 1. maddesine bakılması gerekmektedir. İlgili hüküm uyarınca, Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen ticari olmayan alacaklarda faiz oranı %9'dur. Ticari olmayan alacaklarda, faiz oranı kanuni faiz oranının yüzde ellisini aşmadığından akdi faiz oranı %13,5'den fazla olamaz. Ayrıca, tüketim ödünç sözleşmelerinde faizin anapara-ya eklenerek birlikte yeniden faiz yürütülmesi kararlaştırılmaz³⁴.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında, faiz açısından tefecilik ve adi tüketim ödünçü beraber değerlendirildiğinde şöyle sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Öncelikle, kanun koyucunun izin vermediği kişilerin, kanunda belirtilen faiz oranını aşmamak kaydıyla ödünç vermesi halinde faiz oranı kanuni sınırların içinde olduğundan, fiil tefecilik suçu olarak değerlendirilemez. Başka bir deyişle, ödünç veren kişinin yaptığı fiilin tefecilik kapsamında değerlendirilmemesi için muhakkak yasal izin almış kurumlardan olmasına gerek yoktur. Kişi eğer kanuni sınırlamalara uygun faiz oranları belirler ise burada tefecilik suçu oluşmayacaktır.

Bununla birlikte, taraflar arasında belirlenen faiz oranı, TBK m. 88/f.1 hükmünün atfı ile 3095 sayılı Kanun m. 1'de düzenlenen faiz oranını yüzde elli oranda aşmış ise yani, %13,5 oranını da aşarsa bu durumda ceza hukuku açısından tefecilik suçundan bahsedilecektir³⁵. Adi tüketim ödünç sözleşmelerinde ödünç veren tarafından istenilen faiz oranı sözleşmede belirlenmemişse zaten kanuni faiz oranı olan %9 geçerli olacağından burada tefecilik suçu oluşmayacaktır. Fakat taraflar faiz alınacağını kararlaştırılmış ve faiz oranı belirlemedikleri halde kanuni faiz oranı olan %9'a uymayan ödünç veren bakımından ise tefecilik suçu meydana gelecektir.

³⁴ Aral/Ayrancı, Borçlar Özel, s. 348.

³⁵ Arslan, s. 38.

4.2. Ticari Tüketim Ödücü Sözleşmesinde Faiz

Ticari tüketim ödücü sözleşmesi bakımından ise; “*Taraflarca kararlaştırılmamış olsa bile ödünç veren, ödünç alandan faiz talep etme hakkına sahiptir*” (TBK m. 387/2). Ödünç veren tüketim ödücü sözleşmesini kazanç sağlamak ve ticari faaliyetleri için yapıyorsa bu durumda ticari tüketim ödücü sözleşmesi mevcuttur ve kararlaştırılmamış olsa bile faiz isteyebilir³⁶.

Ticari tüketim ödücü sözleşmelerinde taraflar, TTK m. 8/f.1 gereği faiz oranını serbest olarak belirleme hakkına haizdirler. Sözleşmede taraflar faiz oranını belirlemişse bu durumda akdi faiz oranı söz konusudur. Taraflarca serbestçe belirlenen faiz oranının TBK m. 88 ve 120’de düzenlenen sınırlamalara tabi değildir; ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirleneceğini öngören TTK m. 8/f.1 hükmü, TBK m. 88 ve 120 hükümlerine göre özel hüküm niteliğinde olduğunda öncelikle uygulanmalıdır³⁷. Bir sınırlama olmadığından, taraflar diledikleri şekilde faiz oranını belirleyebilmektedirler. Fakat belirlenen faiz oranının yüksekliği bir aşırı yararlanma veya yanılma durumu yaratıyorsa bu durumda ödünç alan kanuni sınıra indirilmesi için dava açabilmektedir³⁸.

Taraflar yaptıkları ticari tüketim ödücünde faiz oranını belirlememişlerse, kanuni faiz miktarı olan TTK m. 9’daki düzenlemeye uygun faiz miktarı belirlemelidirler. Bu hükme göre; “*Ticari işlerde; kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında, ilgili mevzuat hükümleri uygulanır*”. İlgili mevzuat olan 3095 sayılı kanunun 1. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, yıllık kanuni faiz oranı 19.12.2005 tarih ve 2005/9831 kararı ile %12’den %9 a indirilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar ile ticari tüketim ödücü ve tefecilik birlikte değerlendirildiğinde, taraflar eğer faiz oranını belirlememişlerse, ticari tüketim ödücü sözleşmesinde TTK m. 9 atfıyla, 3095 sayılı Kanun m. 1/f.2 ‘deki düzenlenen ve bakanlar kurulunca %12’den %9’a indirilen kanuni faiz oranı aşıldığında tefecilik suçu meydana gelecektir. Taraflar ilgili faiz oranını aşmadıklarında ise tefecilik suçu oluşmayacaktır.

Ticari tüketim ödücü sözleşmesinde tarafların kendi aralarında bir faiz oranı belirleme serbestisi olduğu ve bu serbestinin bir sınırlamaya tabi olmama-

³⁶ Gümüş, Borçlar Özel, s. 367; Cevdet Yavuz, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler) İstanbul, Beta Yayınevi, 2019, s. 401-403; Fahrettin Aral ve Hasan Ayrancı, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 318-333; Haluk Tandoğan, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2008, s. 299.

³⁷ Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Yetkin Yayınları, 2019, s. 1103; M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-1, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013, s. 313.

³⁸ Eren, s. 531.

sı göze alındığında hangi durumlarda tefecilik suçunun oluşacağına yönelik bir belirsizliğin ortada olduğu açıktır. Bu belirsizlik, TCK m.241'de düzenlenen tefecilik suçunun tanımından kaynaklanmaktadır. Tanımda, kazanç elde etmek amacıyla yapılmakta olan bütün ödünç işlemlerinin bir kere dahi yapılması ile tefecilik suçunun oluşacağı düzenlenmiştir. Bu belirsizliğin ortadan kaldırılması adına tefecilik suçuna ilişkin daha kapsamlı bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

SONUÇ

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile tefecilik suçu açısından ilk defa ceza kanununda bir düzenleme yapılarak suçun unsurları belirtilmiştir. Böylece, tefecilikten bahsedilmesi için bir kazanç sağlama amacının yanında ödünç para verme fiilinin de bulunması gerekmektedir. Fakat bunun yanında 90 sayılı KHK'nın yürürlükten kalkması ile birlikte süreklilik şartı da kaldırıldığından, tefecilik suçunun işlenmesi için meslek edinme ve sürekli ödünç verme işleminin yapılması gerekmemekte olup bir kere bile ödünç para verme fiili ile tefecilik suçu meydana gelecektir. Senet kırdırmak suretiyle ve kredi kartı posu ile de tefecilik suçu işlenebilecektir. Fail bakımından ise tefecilik suçunun çok failli bir suç olmadığı kanundaki düzenlemeden de yola çıkarak ödünç veren kimsenin tefeci olduğunu ve bu eyleminden dolayı cezalandırıldığını ve bunun sonucunda karşısında ondan daha ekonomik olarak güçsüz olan kişinin mağdur olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. İfade edilenler ile birlikte, tefecilik suçunda bir ödünç alan ve ödünç veren olduğundan tarafların arasında aslında bir ödünç sözleşmesi bulunduğunu söylemek mümkündür. Ancak kanun koyucunun bir taraftan sözleşme serbestisi içerisinde Türk Borçlar Kanunu'nda tüketim ödünçü sözleşmesini düzenlemesine karşın, Türk Ceza Kanunu'nda ise bu faaliyetin bir suç olarak düzenlemesinden dolayı özellikle hangi durumlarda tefecilik suçu oluşacağına veya oluşmayacağına yönelik bir belirsizlik söz konusudur. Para dışında olan ve tüketebilen şeyler tefecilik suçunun konusu olamayacağından bu kapsamda kazanç elde etmek amacıyla yapılan sözleşmelerin borçlar hukuku anlamında bir tüketim ödünçü sözleşmesi olduğu söylenebilir. Paranın sözleşmenin konusu olduğu tüketim ödünçü sözleşmelerinde ise tefecilik ile ilgili faiz açısından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Adi tüketim ödünçü sözleşmelerinde, taraflar faize ilişkin bir kararlaştırma yapmamışlarsa bu durumda zaten ödünç para veren tarafından faiz istenemez. Bunun yanında, faize ilişkin bir kararlaştırma yapılmış fakat faiz oranı belirlenmemiş ise bu durumda TBK m. 88/f.1 atfıyla kanuni faiz oranı geçerli olacak ve kanuni faiz oranını aşan faiz bakımından tefecilik suçu meydana gelecektir. Taraflar adi tüketim ödünçü sözleşmesinde faiz oranını belirlemiş iseler bu durumda, belirledikleri faiz oranı

kanuni faiz oranının %50'sini aşamayacaktır. Aştığı takdirde tefecilik suçu meydana gelecektir. Ticari tüketim ödöncü sözleşmesinde ise, taraflar faiz oranını bir sınırlamaya tabi olmadan serbestçe belirleyebilmektedirler. Ticari tüketim ödöncü sözleşmesinde taraflar faiz oranını belirlemiş iseler, bu faiz oranı uygulanacaktır. Fakat bu durumda, tefecilik suçundan ticari tüketim ödöncünü ayırma konusunda bir belirsizlik ortaya çıkmaktadır. Tefecilik açısından daha kapsamlı bir düzenleme yapılarak bu belirsizliğin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Belirlememiş iseler, TTK. m.9 atfı ile kanuni faiz oranı uygulanacaktır. Bu durumda bu faiz oranı aşıldığında tefecilik suçu meydana gelecektir. Son olarak yasal olarak izni bulunup ödünç para verme işlemleri yapan tüzel kişiler bakımından ise tefecilik suçu oluşmayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aral, Fahrettin/ Ayrancı, Hasan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014.
- Arslan Çetin, “Tefecilik Suçu”, Ankara Barosu Dergisi, C. I, S. 1, 2014, s.25-47.
- Bekar, Elif, “Tefecilik Suçu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXI, S. 2, 2013, s.499-526.
- Bilge, Burak, Türk Hukukunda Tefecilik Suçu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2016.
- Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Yetkin Yayınları, 2019.
- Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Yetkin Yayınları, 2019.
- Giyik, Abdulkaki, Türk Hukukunda Tefecilik Suçu, 1. B., Ankara, Adalet Yayınevi, 2014.
- Gümüş, M. Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt I, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013.
- Gün, Tayfun, Türk Ceza Kanununda Tefecilik Suçu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.
- Gün, Tayfun, “Türk Hukukunda Tefecilik”, Türkiye Barolar Dergisi, C.31, S.141, 2019, s.180-207.
- Günay Erhan, Öğreti Görüşü ve Yargıtay Kararları Eşliğinde Örnekli ve Uygulamalı Tefecilik Suçu, 2. B., Ankara, Seçkin Yayınevi, 2014.
- Hafizoğulları, Zeki/ Özen, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar, Ankara, US-A Yayıncılık, 2012.
- Ildız, Erkan, Eski Çağ'da Bankacılık ve Bankerlik, İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği, 2013.
- İnci, Zekiye Özen, Tefecilik, 1. B., Ankara, Seçkin Yayınevi, 2014.
- Kalaycı, Serkan, İkrazaatçılık, Tefecilik Faaliyetleri ve Vergilendirmesi, Ankara, Vergi Denetmenleri Derneği, 2002.
- Koca, Mahmut/ Üzülmüş İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. B., Ankara, Seçkin Yayınevi, 2017.
- Oğuzman, M. Kemal/ Öz, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-1, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2013.
- Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. B., Ankara, Seçkin Yayınevi, 2017.
- Özgenç, İzzet, “Tefecilik Suçu”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIV, S. 1, 2010, s.543-553.
- Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2008.
- Yavuz, Cevdet/ Acar, Faruk/ Özen, Burak, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler). İstanbul, Beta Yayıncılık, 2013.
- Zevkliler, Aydın/ Gökyayla, Emre, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara, Turhan Kitabevi, 2018.